

Notat

Udtalelse til Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien

Regionsrådet i Region Syddanmark fremsender hermed en udtalelse til Statsrevisorernes beretning nr. 10/2023, der følger af Rigsrevisionens undersøgelse om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien. Udtalelsen redegør for de foranstaltninger og overvejelser Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger giver anledning til i Region Syddanmark.

Overordnet deler regionsrådet fuldstændigt Statsrevisorernes ambition, om at udredningsretten skal overholdes for børn og unge i psykiatrien. Det gælder både retten til at blive udredt inden for 30 dage, udarbejdelse af udredningsplaner til alle, der ikke kan udredes inden for de lovpligtige 30 dage og sikring af, at patienter, der ikke kan udredes inden for 30 dage, bliver informeret om deres ret til frit sygehusvalg. Regionsrådet beklager dybt, at det endnu ikke er lykkedes at leve op til lovens krav, selvom statsrevisorerne påpegede problemet allerede tilbage i 2018.

Konkret anerkender og beklager regionsrådet, at Region Syddanmark har store udfordringer med at overholde udredningsretten i børne- og ungdomspsykiatrien. Siden Statsrevisorerne senest kom med en beretning på området i 2018 har regionen sammen med de øvrige regioner i regi af Danske Regioner og internt i Region Syddanmark taget en række omfattende initiativer for at nedbringe puklen efter Corona, imødekomme den generelt stigende efterspørgsel og overholde patientrettighederne herunder udredningsretten. Men regionen er fortsat ikke i mål, hvilket ikke er tilfredsstillende.

Tilsvarende anerkender og beklager regionen, at regionen ikke får orienteret alle borgere, der har krav på det, om deres rettigheder til frit sygehusvalg. Regionen er meget opmærksom på problemstillingen og arbejder løbende med at sikre, at patienterne informeres korrekt.

Regionen anerkender og beklager endvidere, at regionen ikke har fået udarbejdet alle de lovpligtige udredningsplaner i undersøgelsesperioden. Også her er regionen opmærksom på problemet og har taget initiativer for at imødegå det i overensstemmelse med den fællesregionale retningslinje, der senest er blevet revideret i 2023.

Men omfanget af problemet – hvor mange børn- og unge der ikke bliver udredt og behandlet efter loven – kan rigsrevisionens undersøgelse, efter regionens opfattelse, ikke anvendes til at sige noget om. Det samme gør sig gældende, når det kommer til at vurdere omfanget af de manglende orienteringer og udredningsplaner. Regionen må ligeledes afvise rigsrevisionens konklusion om, at regionen systematisk registrerer patienter som udredt ved 1. samtale.

Samlet set anerkender og beklager regionsrådet, at Region Syddanmark ikke har formået at overholde udredningsretten for børn og unge i psykiatrien. Det er en erkendelse regionsrådet har gjort før undersøgelsen var iværksat, og derfor har regionen i 2023 gennemført en omlægning af børne- og ungdomspsykiatrien i regionen, der blandt andet skal reducere ventetid og ventelister i børne- og ungdomspsykiatrien. Den plan er fortsat under implementering og forventes at få en markant positiv effekt på overholdelse af patientrettighederne på området inden for den nærmeste fremtid. Regionsrådet følger området tæt og skulle det vise sig ikke at få den ønskede effekt er regionsrådet klar til at se på yderligere tiltag.

Når det er sagt, så mener regionsrådet imidlertid ikke, at rigsrevisionens undersøgelse kan bruges til at sige noget mere præcist om, i hvilket omfang regionerne overholder udredningsretten for børn og unge i psykiatrien.

Uddybende udtaler Regionsrådet

Region Syddanmark har stort fokus på overholdelse af Sundhedsloven herunder patientrettighederne og udredningsretten.

Udfordringen med at overholde udredningsretten var en årsagerne til, at Regionen i april 2023 besluttede at omorganisere hele børne- og ungdomspsykiatrien. Reorganiseringen betyder, at børne- og ungdomspsykiatrien i dag er én afdeling, hvor ressourcerne kan udnyttes optimalt på tværs af matrikler.

Endvidere har Regionen ændret aldersgrænsen for Børne- og Ungdomspsykiatrien fra 0-19 årlige til 0-17 årige, hvorved lægekapaciteten er blevet øget i børne- og ungdomspsykiatrien. Børne- og ungdomspsykiatrien er endvidere blevet tildelt ressourcer med henblik på at øge kapaciteten.

Regionsrådet har derudover i august 2023 vedtaget; Robusthedsplan for psykiatrisygehuset, der blandt andet indeholder etablering af central visitation og styrket fokus på anvendelse af udrednings- og behandlingspakker i børne- og ungdomspsykiatrien. Alle tiltag regionen forventer vil have en positiv effekt på regionenes overholdelse af udredningsretten i psykiatrien herunder børne- og ungdomspsykiatrien.

Region Syddanmark har endvidere afholdt pukkelafvikling for de nationale midler der blev afsat efter Corona med henblik på at nedbringe ventetider og overholde udredningsretten. Og regionsrådet følger nu løbende udviklingen i overholdelse af udredningsretten og patientrettighederne generelt i psykiatrien – herunder i børne- og ungdomspsykiatrien.

Region Syddanmark er derudover i færd med at implementere den omfattende revision af den fællesregionale retningslinje med tilhørende eksempelsamling for registrering af patientforløb, der blev aftalt mellem regionerne i september 2023. Konkret er der blandt andet iværksat undervisning af medarbejdere og ledere i registrering og lovgivning. Ligesom Region Syddanmark har foretaget audits af praksis for indberetninger i Børne og ungdomspsykiatrien, der anvendes i arbejdet med at forbedre registreringspraksis.

Opgaven med udarbejdelse af udredningsplaner er ligeledes prioriteret og en del af regionens arbejde med at implementere de fællesregionale retningslinjer for registrering af patientforløb som beskrevet ovenfor.

Det er endvidere vigtigt for regionsrådet, at alle borgere, der har krav på det, orienteres om deres rettigheder til frit sygehusvalg. Også dette arbejde er prioriteret som en del af arbejdet med at implementere de fællesregionale retningslinjer for registrering af patientforløb.

Rigsrevisionens undersøgelse har foranlediget, at regionen er blevet opmærksom på, at der har været en forkert praksis i en del af børne- og ungdomspsykiatrien, hvor indkaldelsesbrevene ikke er blevet journaliseret korrekt. Det beklager regionsrådet. Praksis er nu ændret, så alle børne- og ungdomspsykiatriens matrikler journaliserer alle indkaldelsesbrevene.

I Region Syddanmark er der ifølge VIVEs undersøgelse ud fra Rigsrevisionens data ikke nogen signifikant eller entydig forskel i udredningstid i lyset af social ulighed. Regionen har på psykiatriområdet generelt stort fokus på at sikre lighed i sundhed og arbejder eksempelvis med kompetenceudvikle sundhedspersonalet, så sundhedspersonalet i psykiatrien får større viden om somatiske problemstillinger og sundhedspersonalet i somatikken får større viden om psykiatri.

I forlængelse af regionens egne indsatser på området vil regionsrådet understrege vigtigheden af, at der sker en styrket indsats i primærsektor hos kommuner og privatpraktiserende læger/speciallæger, for at styrke trivslen blandt børn og unge. Den opsporing, udredning og behandling, der foregår i den primære sektor er afgørende for at reducere presset på børne- og ungdomspsykiatrien. Og trykket på børne- og ungdomspsykiatrien skal reduceres, hvis regionerne skal komme i mål med at overholde ventetidsrettighederne.

Regionsrådet ser derfor meget frem til at få indsatserne i 10 års planen ud at leve. Herunder specifikt det let tilgængelige tilbud for børn og unge i kommunerne, der skal starte op i alle kommuner i 2024.

Data om udredning – og undersøgelsens resultater

Statsrevisorerne kommer med en skarp påtale af, at Indenrigs- og Sundhedsministeriets nationale overvågning af regionernes overholdelse af udredningsretten ikke er retvisende.

Statsrevisorerne baserer kritikken på Rigsrevisionens to undersøgelser; en stikprøveanalyse og en registeranalyse. Datagrundlaget for begge ovennævnte undersøgelser er Rigsrevisionens egne analyser af data fra Landsplanregisteret, idet Rigsrevisionen vurderer, at regionernes indberetninger til Landsplanregisteret om udredningsforløb ikke er korrekte, fordi regionerne ikke registrerer ens på tværs af de fem regioner.

Regionsrådet anerkender, at der har været klinisk uenighed på tværs af regionerne om, hvor forløbsmarkøren skal placeres. Og regionsrådet bakker fuldstændigt op om at sikre mere ensartede registreringer på tværs af landet så Indenrigs- og Sundhedsministeriets nationale overvågning af regionernes overholdelse af udredningsretten bliver retvisende. Rigsrevisionens undersøgelse foranledigede, at regionernes sygehusdirektører i foråret tog initiativ til at revidere de fællesregionale retningslinjer for registrering i psykiatrien. De nye retningslinjer blev besluttet i efteråret 2023 og er i færd med at blive implementeret i børne- og ungdomspsykiatrien i Region Syddanmark.

Når det er sagt, så vil Region Syddanmark også henlede opmærksomheden på den komplekse (og tidskrævende) registreringsopgave, der ligger her, når den tidsmæssige afgrænsning af henholdsvis udredningsforløb og behandlingsopstart for børne- og ungdomspsykiatriske patientforløb skal fastlægges. Allerede tilbage i 2018 gjorde regionsrådet i sin udtalelse til Statsrevisorerne opmærksom på følgende:

Eksisterende lovgivning og vejledning er komplekse og efterlader rum til fortolkning og dermed en forskellig håndtering hos det kliniske personale (læger, sygeplejersker, lægesekretærer mm.), der på den enkelte afdeling - på samtlige af regionens hospitaler har fået pålagt denne ekstra og omfattende registreringsopgave.

Regionsrådet noterer sig, at rigsrevisionen, på grund af regionernes uens registreringer af regionernes overholdelse af udredningsretten, har baseret sin undersøgelse på rigsrevisionens egne vurderinger af kliniske data fra Landsplanregistret. I den forbindelse oplyser rigsrevisionen, at "Ministeriet og flere regioner har oplyst, at de vurderer, at rigsrevisionens metode ikke er et retvisende alternativ. Det skyldes bl.a., at de data vi (rigsrevisionen) bruger, ikke er indberettet med det specifikke formål at monitorere overholdelse af udredningsretten".

Regionsrådet noterer sig endvidere, at rigsrevisionen selv tager forbehold for undersøgelsens datagrundlag. I konklusionen skriver Rigsrevisionen således: "Det skal understreges, at data på området er usikre, og derfor er ovennævnte data også forbundet med en vis usikkerhed."

Regionsrådet anerkender, at der er problemer med validiteten i monitoreringen af udredningsretten i børne- og ungdomspsykiatrien på grund af regionernes uens praksis for at indberette, hvornår patienterne er endeligt udredt.

Men regionsrådet er samtidig enig med ministeriet og de andre regioner i, at rigsrevisionens metode ikke udgør et retvisende alternativ til regionernes egne registreringer af, hvornår patienterne er endeligt udredt. Ligesom regionen er enig med rigsrevisionen selv i, at data på området er usikre.

Regionsrådet udtaler på den baggrund, at regionsrådet anerkender, at der har været klinisk uenighed på tværs af regionerne om, hvor forløbsmarkøren skal placeres. Og regionsrådet bakker fuldstændigt op om at sikre mere ensartede registreringer på tværs af landet så Indenrigs- og Sundhedsministeriets nationale overvågning af regionernes overholdelse af udredningsretten bliver retvisende.

Regionsrådet finder imidlertid ikke, at rigsrevisionens undersøgelse kan sige noget om omfanget af problemet – hvor mange børn- og unge der ikke bliver udredt og behandlet efter loven og hvor længe de venter. Det samme gør sig gældende, når det kommer til at vurdere omfanget af de manglende orienteringer og udredningsplaner, da data også her er usikre.

Udredning efter 1. samtale

Statsrevisorerne og rigsrevisionen udtaler kritik af, at Region Syddanmark systematisk indberetter patienten er udredt efter 1. samtale.

Regionen er enig med rigsrevisionen i, at der ikke som princip sker udredning ved 1. samtale. Men Region Syddanmark stiller sig undrende over for rigsrevisionens påstand om, at Region Syddanmark systematisk registrerer patienter som udredt efter 1. samtale. Påstanden er baseret på data, som

både rigsrevisionen selv, ministeriet og regionerne er enige om er usikre. Og opgørelsen af, hvor mange patienter, der er udredt på 1. samtale er meget følsom overfor, hvilke afgrænsninger rigsrevisionen sætter op for undersøgelsen. Regionen mener således ikke, rigsrevisionen har grundlag for sin påstand om, at regionen systematisk registrerer patienter som udredt efter første samtale.

Regionsrådet kan ikke genkende påstanden om, at regionen systematisk udreder patienterne på 1. samtale. Regionen medgiver, det ser underligt ud i rigsrevisionens undersøgelse, men regionen tilskriver det rigsrevisionens metode. Det er ikke udtryk for, at regionen systematisk registrerer patienterne som udredt efter 1. samtale.

Udredningsretten under forandring

Regionsrådet noterer med tilfredshed, at anslaget i den brede politiske aftale i folketinget om *En bedre psykiatri - hurtigere behandling til børn og unge, bedre akut hjælp og større tryghed for medarbejderne*, er, at der skal ske en hurtig opstart af behandling i børne- og ungdomspsykiatrien. Et enigt folketing ønsker at gøre det lettere at starte behandling på et tidligt tidspunkt i patientforløbet, mens udredning stadig pågår.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse nedsat et nationalt råd for patientrettigheder, der skal se på, hvordan man kan indrette patientrettighederne mere optimalt. Et arbejde Region Syddanmark er stærkt involveret i.